

СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ ТА АУДИТ

Ю.Ю. Мороз, д.е.н., доцент
Житомирський національний агроекологічний університет

В останні роки частка органічного сільського господарства значно збільшилася в структурі агропромислового комплексу нашої держави. Однак, Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, не досягла відповідних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Офіційні статистичні огляди IFOAM свідчать, що в 2011 році було зареєстровано 155 сертифікованих органічних господарств із загальною площею органічних сільськогосподарських земель 270320 га [1].

Органічне сільське господарство, а також його продукція забезпечують реальну вигоду для навколишнього середовища та здоров'я споживачів, які надають перевагу використанню органічних методів виробництва, а тому — готові сплачувати додаткову цінову надбавку за сертифіковану органічну їжу. Поняття "органічне землеробство" загальноприйняте в економічній термінології англосовітських країн ЄС і США й означає такий спосіб сільськогосподарського виробництва, за яким виключається використання синтетичних хімікатів (добрив, пестицидів, антибіотиків) та генетично модифікованих організмів для одержання екологічно чистої продукції [2]. У цьому напрямі в Україні ще не сформована повноцінна інфраструктура ринку органічної продукції, яка б дозволила забезпечити вільний та прозорий її рух. З огляду на зазначене органічне сільське господарство в Україні потребує не тільки розробки необхідних технологічних процесів, цілеспрямованої та виваженої державної підтримки, але і відповідного облікового забезпечення та процедур аудиту.

Об'єктами обліку і аудиту в органічному землеробстві є ресурси, продукти та процеси, які не містять генетично модифікованих організмів і речовин та при виробництві яких: у рослинництві заборонено використовувати ядохімікати для боротьби з бур'янами, шкідниками й хворобами рослин, а також мінеральні добрива синтетичного походження, при цьому захист рослин здійснюється переважно препаратами натурального походження, а для живлення ґрунту й рослин використовуються органічні добрива; у тваринництві не дозволяються застосовувати стимулятори росту, гормони й

антибіотики, а для лікування тварин використовуються профілактичні засоби й гомеопатичні препарати. Місце та роль системи обліку і аудиту в органічному землеробстві визначається наступним:

- органічне сільське господарство не шкодить навколишньому природному середовищу. Це стає можливим завдяки ресурсам та технологіям, що використовуються при його веденні;

- достатньо великий розмір уже існуючого ринку, а також наявність ще більших перспектив такого розвитку, який надалі необхідно буде ефективніше регулювати;

- органічне землеробство сприятиме розвитку продовольчого ринку України, що надасть змогу споживачам обирати між органічними й традиційними продуктами харчування;

- органічне сільське господарство може стати тим фактором, що стимулюватиме економічний і соціальний розвиток занепалих сільських районів, які виробляють «майже органічну продукцію»;

- високі вимоги до функціонування системи органічного сільського господарства сприяють створенню нових робочих місць;

- Україна наразі не має належним чином упорядкованої системи нормативних актів, що регламентують сфери вирощування, виробництва, переробки, сертифікації, маркування, перевезення, зберігання, реалізації, облікового процесу та аудиту органічної продукції;

- незважаючи на розвиток органічного сільського господарства в Україні, розповсюдження органічних продуктів із високим ступенем переробки, особливо готових виробів, залишається невисоким.

Проблему облікового процесу в органічному землеробстві, як інструмента управління необхідно розглядати через забезпечення гармонізації економічної, соціальної і екологічної діяльності та вирішувати через [3,4]:

- організацію первинного обліку господарських операцій пов'язаних з органічним землеробством, щодо використання ресурсів, оприбуткування об'єктів діяльності та їх реалізації, визначення фінансових результатів;

- видозмінений підхід до формування виробничої собівартості органічних продуктів на бухгалтерських рахунках 23 "Виробництво", 26 "Готова продукція", 27 "Продукція сільського виробництва" і 28 "Товари" з виділенням окремих статей витрат, що характеризують рівень використання ресурсів, які не шкодять навколишньому природному середовищу;

- побудову облікової політики, щодо відображення наявності, руху і використання ресурсів для органічного землеробства

(сільськогосподарських земель і активів);

- формування виробничої собівартості, доходів і фінансових результатів на окремих аналітичних рахунках процесу виробництва, надходження доходів і розрахунку фінансових результатів;

- систему показників фінансової, статистичної і податкової звітності;

- розробку процедур аудиту, як певного порядку і послідовності дій для отримання необхідних аудиторських доказів щодо організації органічного землеробства на підприємстві;

- моніторинг та оцінку отриманих результатів, як кінцевих структурних елементів обліково-аналітичного забезпечення управління органічним землеробством.

Отже, становлення органічного аграрного виробництва в Україні потребує облікового і аналітичного забезпечення та аудиту. Відповідно з появою такого забезпечення можливо очікувати розвиток цього сегменту аграрного сектору. Для комплексного вирішення всіх проблем, які виникають під час розвитку органічного сільського господарства в Україні, необхідно прийняти комплексну програму розвитку цієї сфери АПК, яка зведе в єдину функціональну систему всю діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, а також суб'єктів ринкової інфраструктури.

Література

1. Органік в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.organic.com.ua>

2. Organic agriculture, environment and food security. N. El-Hage Scialabba, C. Hattam (ed.) – Rome: FAO, 2002. – 252 p.

3. Мороз Ю.Ю. Моніторинг економічного потенціалу підприємства: теорія, методологія, організація: монографія / Ю.Ю. Мороз. – Житомир: ФОП Кузьмін Дн.Л., 2010. – 326 с.

4. Мороз Ю.Ю. Обліково-інформаційна система моніторингу економічного потенціалу підприємства: монографія / Ю.Ю. Мороз. – Житомир: ПП “Рута”, 2011. – 352 с.